

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

**Методичні рекомендації
до навчально-методичного комплексу навчальної
дисципліни**

з підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня «Доктор
філософії»

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено на засіданні групи забезпечення спеціальностей G13 «Харчові технології», G21 «Біотехнології та біоінженерія»

(шифр та назва спеціальності)

Протокол № _____ від
«___» _____ 202_р.

Керівники групи:

(підпис) Любомир ХОМІЧАК
(ПІБ)

(підпис) Світлана ДАНИЛЕНКО
(ПІБ)

Київ 2025

ЗМІСТ

1. Загальні положення	
2. Структура, зміст навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни	
3. Характеристика і склад розділів комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни.....	
4. Порядок розробки та контролю якості навчально-методичного комплексу	
5. Порядок затвердження навчально-методичного комплексу з навчальної дисципліни та його окремих елементів	
Додаток 1	
Додаток 2	
Додаток 3	10
Додаток 4	13
Додаток 5.....	14
Додаток 6	17
Додаток 7	
Додаток 8	19

Методичні рекомендації до навчально-методичного комплексу з навчальної дисципліни (далі - методичні рекомендації) розроблено відповідно до Положення про організацію навчального процесу ІПР НААНУ, Положення до розроблення та оформлення робочої навчальної програм дисциплін.

1. Загальні положення

1.1. Ці методичні рекомендації розроблено як складова системи управління якістю і встановлює вимоги до змісту й оформлення навчально-методичних комплексів (НМК) навчальних дисциплін, за якими проводиться підготовка фахівців в Інституті.

1.2. Основною метою створення НМК є організація та методологічний супровід самостійної роботи здобувачів для підготовки до навчальних занять за всіма їх видами, для виконання практичних, лабораторних робіт тощо. Навчально-методичні матеріали, що включаються до НМК, повинні відповідати сучасному рівню розвитку науки, техніки та технологій; передбачати логічно послідовний виклад змісту навчального матеріалу; використання сучасних методів і технічних засобів організації навчального процесу, що дозволяють здобувачам глибоко засвоювати навчальний матеріал і набувати необхідних знань, умінь та навичок.

1.3. Матеріали НМК готуються державною мовою, лаконічно, без вживання складних мовних зворотів, жаргонних і некоректних виразів.

1.4. Передбачений методичними рекомендаціями обсяг навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни є однією з умов, що дозволить досягти необхідної якості освітньої діяльності, ефективно організувати самостійну роботу здобувача й зберегти наступність у викладанні навчальних дисциплін.

1.5. Вимоги методичних рекомендацій є обов'язковими для усіх наукових структурних відділів ІПР.

1.6. Розробляють (актуалізують) НМК наукові працівники (далі НП).

1.7. Підготовлений НМК подають завідувачу відділу та обговорюють на першому засіданні відділу до початку навчального року. У разі схвалення НМК в цілому його подають на розгляд групі забезпечення спеціальності; у випадку виявлення недоліків у формуванні НМК розробникам надається час для їх усунення не більше трьох місяців з повторною процедурою обговорення на засіданні групи забезпечення.

1.8. НМК є інтелектуальною власністю НП та майновою власністю ІПР. Відповідальність за збереження НМК покладається на голову групи забезпечення спеціальності, за якою закріплена навчальна дисципліна.

1.9. При зміні викладачів, які викладають відповідну навчальну дисципліну, НМК передається його авторами наступникам у присутності голови групи забезпечення для подальшого супроводу.

1.10. Електронний варіант НМК оформлюється, зберігається та розміщується на сайті Інституту.

2. Структура, зміст навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни

2.1. Навчально-методичний комплекс – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів в паперовій та/або електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного виконання здобувачами робочої програми навчальної дисципліни, передбаченої робочим навчальним планом підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю.

2.2. Розробка навчально-методичних комплексів навчальної дисципліни має на меті:

- забезпечення системної організації навчального процесу;
- підвищення якості методичного забезпечення навчального процесу;
- своєчасне коригування та вдосконалення навчально-методичних матеріалів.

2.3. Навчально-методичний комплекс включає:

2.3.1. Нормативні документи:

- титульний аркуш (Додаток 1);
- робочу навчальну програму навчальної дисципліни для здобувачів денної та вечірньої форми навчання, затверджену в установленому порядку;

2.3.2. Навчально-методичні матеріали:

- курс лекцій або опорний конспект лекцій (Додаток 3);
- практикум (лабораторний практикум);
- методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів з опанування навчального матеріалу (Додаток 4);
- методичні рекомендації з підготовки здобувачів до практичних (семінарських) занять (Додаток 5);
- тестові завдання (Додаток 6);
- екзаменаційні білети (Додаток 7);
- Силабус (Додаток 8).

2.3.3. Завдання для здійснення контролю:

- поточного контролю;
- модульного контролю;
- семестрового контролю;

2.4. До НМК можуть бути включені додаткові матеріали за рішенням НП.

3. Характеристика і склад розділів комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни

3.1. Титульний аркуш – це перша сторінка НМК, яка містить повну назву центрального органу виконавчої влади, якому підпорядкована установа, повну назву установи, назву відділу-розробника, назву навчальної дисципліни, освітній ступінь, коди і назви галузі знань, спеціальності підготовки фахівців (Додаток 1).

3.2. Перелік складових навчально-методичного комплексу (Додаток 2).

3.3. Робоча програма навчальної дисципліни – це нормативний документ установи, яку складає науковий працівник (колектив наукових працівників) відділу відповідно до методичних вказівок щодо розроблення та

оформлення робочої навчальної програм навчальної дисципліни, затверджених в установленому порядку.

3.4. Опорний конспект лекцій - це стислий виклад курсу лекцій чи окремих розділів навчальної дисципліни. Він містить дані щодо змісту, структури та дидактичних умов проведення теоретичного заняття (Додаток 3).

3.5. Методичні рекомендації з самостійної роботи здобувачів з опанування навчального матеріалу з дисципліни (Додаток 4); практикуми (лабораторні практикуми); Методичні рекомендації з підготовки здобувачів до практичних або лабораторних занять (Додаток 5);

3.6. Поточний контроль – це контроль, який здійснюється у процесі вивчення навчальної дисципліни з метою виявлення ступеня розуміння здобувачем засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Поточний контроль включає тести, практичні ситуаційні задачі, індивідуальні завдання, тощо (Додаток 6).

3.7. Модульний контроль — це різновид контрольних заходів, який проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувачів на визначених його етапах. Модульна контрольна робота може включати як теоретичні завдання (теоретичні питання або тести), так і практичні завдання. До НМК включають перелік теоретичних питань та типові завдання для розв'язку, з яких формуватимуться білети (завдання) для проведення модульної контрольної роботи.

3.8. Семестровий контроль – це вид підсумкового контролю, який виявляє рівень засвоєння здобувачем навчальної дисципліни або її окремої логічної завершеної частини. Форми семестрового контролю: диференційний залік та екзамен.

Екзаменаційні білети розроблюються в одному примірнику, використовуються як для денної, так і вечірньої форми навчання та перезатверджуються щороку (Додаток 7).

Викладач повинен розробити екзаменаційні питання та завдання не репродуктивного характеру, щоб здобувач зміг продемонструвати свої творчі, розумові здібності.

4. Порядок розробки та контролю якості навчально-методичного комплексу

4.1. НМК розробляють НП, які здійснюють викладання змісту навчальної дисципліни.

4.2. Гарант ОНП організовує та контролює розроблення, наявність, актуалізацію НМК з навчальних дисциплін.

4.3. Розробка НМК здійснюється у такій послідовності:

- розробка та затвердження нормативних документів:
 - робоча навчальна програма навчальної дисципліни для здобувачів денної та вечірньої форми навчання;

Послідовність розробки компонентів навчально-методичних матеріалів НМК не регламентована, але визначені компоненти повинні бути розроблені до настання моменту проведення відповідного виду навчальних занять.

- розробка засобів діагностики за усіма видами навчальних робіт із дисципліни;
- апробація матеріалів НМК у навчальному процесі;

- актуалізація та коригування (оновлення) матеріалів НМК.

4.4. Форма збереження НМК (паперова та/або електронна) визначається за рішенням ВР інституту. НМК у паперовій формі зберігається відповідно до вимог архівного зберігання. У разі прийняття рішення про електронну форму НМК у справі відділу «Навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни» зберігається титульна сторінка та зміст електронного варіанту НМК (Додатки А, Б) з відмітками про наявність паперових та/або електронних складових та посиланням щодо фізичного розміщення складових НМК.

4.5. Забезпечення доступу здобувачів до електронного НМК здійснюється шляхом:

- видачі електронної версії на фізичних носіях;
- надання матеріалів у повному обсязі або окремих складових електронного НМК на запит здобувачів електронною поштою;
- розміщення електронного НМК у на сайті Інституту.

4.6. Навчально-методичний комплекс з дисципліни має бути розроблений до початку семестру, в якому вивчається вказана дисципліна. Підготовка складових НМК включається в індивідуальний план роботи НП.

4.7. Гарант ОНП, за якою закріплена навчальна дисципліна:

- проводить моніторинг підготовки НМК та його якості;
- вносить пропозиції щодо включення до плану видань Інституту підручників, навчальних посібників й методичних вказівок (рекомендацій), що підготовлені авторами НМК;
- оцінює якість викладання дисципліни й підготовки НМК шляхом вивчення матеріалів НМК та відвідування занять з даної навчальної дисципліни.

На етапі коригування матеріалів НМК гарант ОНП здійснює періодичний контроль їх відповідності сучасному рівню розвитку науки і практики, методиці і технології проведення навчальних занять.

Результати внутрішнього контролю змісту та якості НМК відображаються у протоколах засідання групи забезпечення ОНП.

4.8. Контроль з боку Інституту здійснюється у такий спосіб:

- контроль за змістом і якістю підготовки робочих навчальних програм з навчальних дисциплін (предметів), що входять в навчальні плани підготовки аспірантів;
- контроль за дидактичним забезпеченням дисципліни та самостійної роботи аспірантів;
- контроль за результатами апробації НМК в навчально-виховному процесі, відповідності змісту навчального матеріалу затвердженій робочій навчальній програмі з дисципліни;
- контроль за змістом НМК і якістю підготовки його складових.

4.9. При наступному викладанні дисципліни автори вносять зміни до НМК з метою поліпшення якості викладання, повного відображення сучасного стану науки та практики.

5. Порядок затвердження навчально-методичного комплексу з навчальної дисципліни та його окремих елементів

5.1 Елементи НМК розробляються згідно з індивідуальним планом роботи НП.

5.2. На підставі аналізу матеріалів НМК гарант ОНП погоджує або відхиляє певний елемент НМК рішенням групи забезпечення ОНП (протокол засідання групи забезпечення).

5.3. На підставі рекомендацій групи забезпечення ОНП елемент НМК затверджується головою групи забезпечення ОНП та гарантом ОНП.

Додаток 1

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

« _____ »
(назва навчальної дисципліни)

Третій освітньо-науковий рівень: Доктор філософії

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Спеціальність: _____
(шифр та назва)

Освітньо-наукова програма: _____
(назва ОНП)

Укладач: _____
(посада, ПІБ)

Навчально-методичний комплекс розглянуто
та схвалено на засіданні групи забезпечення
спеціальності _____

(шифр та назва спеціальності)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 202__ р.

Керівник групи _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Київ 202__

Продовження Додатку 1

Навчально-методичний комплекс розробили:

(посада, науковий ступінь, наукове звання)

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

(посада, науковий ступінь, наукове звання)

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

(посада, науковий ступінь, наукове звання)

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
відділу _____

повна назва відділу

протокол № ____ « ____ » _____ 202__ р.

Завідувач відділу

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
вченої ради Інституту продовольчих ресурсів НААНУ, протокол № ____ від
« ____ » _____ 202__ р.

Голова ВР

підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУДисципліна _____
(назва дисципліни)

Освітній ступінь _____

Галузь знань _____
(шифр та назва)Спеціальність _____
(шифр та назва)

№	Складова комплексу	Позначення електронного файлу ¹⁾	Наявність	
			друкований вигляд	електронний вигляд на сайті
1	Робоча навчальна програма	G13(та/абоG21)_XXX_РНП		
2	Силабус	G13(та/абоG21)_XXX_С		
3	Конспект лекцій/курс лекцій	G13(та/абоG21)_XXX_КЛ		
4	Методичні рекомендації з самостійної роботи з опанування навчального матеріалу	G13(та/абоG21)_XXX_СРС		
5	Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять (робіт)	G13(та/абоG21)_XXX_ПРЗ		
6	Тести з дисципліни/практичні ситуаційні задачі	G13(та/абоG21)_XXX_Т		
7	Модульні контрольні роботи ²⁾	G13(та/абоG21)_XXX_МКР_ 1 G13(та/абоG21)_XXX_МКР_ 2		
8	Затверджені екзаменаційні білети	G13(та/абоG21)_XXX_ЕБ		х

1)

XXX – скорочена назва дисципліни (перші літери кожного слова з назви дисципліни)

2)

У вигляді переліку теоретичних питань та типових завдань для розв'язку, з яких формуватимуться білети для проведення модульної контрольної роботи

Зразок оформлення опорного конспекту лекцій

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

**Опорний конспект лекцій
з дисципліни**

« _____ »
(назва дисципліни)

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Спеціальність: _____
(шифр та назва)

Освітньо-наукова програма: _____
(назва ОНП)

Укладач: _____
(посада, ПІБ)

Конспект лекцій розглянутий та схвалений
на засіданні групи забезпечення спеціальності

_____ (шифр та назва спеціальності)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 202__ р.

Керівник групи _____
(підпис) Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

	Стор.
Модуль І.	3
Тема № 1.	3
Тема № 2.	4
Тема № 3.	6
Тема № 4.	7
Тема № 5.	9
Тема № 6.	11
Тема № 7.	13
Тема № 8.	14

Модуль I. _____
назва модулю

ТЕМА № 1 « _____ »
назва теми

План:

1. ...
2.
3. ...

Література:

1.
2.
3. ...
4. ...
5.

Контрольні запитання до самопідготовки:

1. ...
2.
3.
4.
5.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ
З ДИСЦИПЛІНИ «_____»**

(назва дисципліни)

Методичні рекомендації щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «_____» призначені для поліпшення самостійної роботи здобувачів з навчального курсу.

Самостійна робота здобувача (СРЗ) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме:

- 1) підручниками;
- 2) навчальними і методичними посібниками;
- 3) методичними вказівками щодо виконання практичних (лабораторних) робіт з навчальної дисципліни;
- 4) іншими навчально-методичними джерелами тощо.

Метою самостійної роботи є опрацювання здобувачами окремих питань програми навчального курсу за консультативної участі викладача. При цьому розв'язують задачу щодо поглиблення теоретичних знань здобувачів з використанням сучасних інформаційних технологій.

Під час опрацювання матеріалу здобувачами можуть бути використані різні форми самостійної роботи:

- вивчення методичних рекомендацій згідно з темою;
- вивчення базової та додаткової літератури;
- самостійний пошук інформації;
- підготовка рефератів (домашнього завдання) та інше.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1.
2.
3.

.
. .
.

Література:

1.
2.
3.
4.

5.

.

.

Додаток 5

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

**Методичні рекомендації
до виконання практичних робіт
з навчальної дисципліни**

«_____»
(назва дисципліни)

для підготовки здобувачів третього освітньо-наукового рівня

«Доктор філософії»

за спеціальністю _____
(шифр та назва спеціальності)

Укладач: _____
(посада, ПІБ)

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено
на засіданні групи забезпечення спеціальності

_____ (шифр та назва спеціальності)

Протокол № ____ від «_____» _____ 202__ р.
Керівник _____ групи

_____ (підпис)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

Стор.

Модуль І.	
Практична робота 1.	
Практична робота 2.	
Практична робота 3.	
Практична робота 4.	
Практична робота 5.	
Практична робота 6.	
Практична робота 7.	
Практична робота 8.....	

Модуль №1 «_____»
(назва модуля)

ПРАКТИЧНА РОБОТА 1

Тема: _____
(назва)

Мета заняття: _____

Завдання:

1.
2.
3.
4.

Теоретична частина

·
·
·

Практична частина

·
·
·

Література:

1.
2.
3.

Зразок оформлення типових тестових завдань

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

ТИПОВІ ТЕСТИ

з дисципліни «_____»
(назва дисципліни)

Укладач _____
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Затверджено на засіданні групи
забезпечення спеціальності

(шифр та назва спеціальності)
Протокол №__ від «__» _____ 20р.

Київ 202_

Додаток 7

Зразок оформлення екзаменаційного білета

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОДОВОЛЬЧИХ РЕСУРСІВ**

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Спеціальність: _____
(шифр та назва)

Освітньо-наукова програма: « _____ »
(назва ОНП)

Третій освітній науковий рівень: **доктор філософії**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____

Дисципліна « _____ »
(назва дисципліни)

1. Пояснити
2. Охарактеризувати.....
3. Дати правильну відповідь на тестові завдання.....
4. Вирішити проблемну ситуацію.....
5. Розв'язати задачу....

Затверджено на засіданні групи забезпечення спеціальності

(шифр та назва спеціальності)
Протокол № ____ від „ ____ ” _____ 20 ____ року

Викладач _____
(підпис) _____
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Додаток 8

Зразок оформлення си́лабуса вибіркової дисципліни

Си́лабус навчальної дисципліни « _____ » Освітньо-наукової програми « _____ » Спеціальність: _____ Галузь знань: _____
--

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий, PhD)
Статус дисципліни	Навчальна дисципліна вибіркового компонента вибору фахового переліку
Курс	2 (другий)
Семестр	3 (третій)
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години	5 кредитів /150 годин
Мова викладання	Українська
Що буде вивчатися (предмет вивчення)	
Чому це цікаво/треба вивчати (мета)	
Чому можна навчитися (результати навчання)	<i>Навести перелік програмних компетентностей (ПР) з ОНП</i>
Як можна користуватися набутими знаннями і уміннями (компетентності)	<i>Навести загальні компетентності (ЗК) з ОНП</i>
Навчальна логістика	Зміст дисципліни: Тема 1. ... Тема 2. ... Види занять: Методи навчання: Форми навчання: очна
Пререквізити	Знання, отримані у результаті вивчення таких дисциплін, як:...
Інформаційне забезпечення	Література:
Локація та матеріальнотехнічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, проектор
Семестровий контроль, екзаменаційна методика	Екзамен
Відділ	
Викладач (і)	<i>Прізвище, ім'я, по батькові</i> Посада: Вчене звання: Науковий ступінь: Профайл викладача: Тел.: Е-mail: Робоче місце:

Оригінальність навчальної дисципліни	Авторський курс.
Лінк на дисципліну	
Максимальна кількість слухачів	